

การพัฒนาชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจในเด็กปฐมวัย

The Development of Creative Drama Learning Activities for Stimulating Executive Functions Skill in Inhibitory Control Behavior of Preschool Children

รัฐพิชญ์ แสงดา* ระวีวรรณ วรรณวิไชย*

Ratthaphich Saengda* Rawiwan Wanwichai*

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University*

บทคัดย่อ

การวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจในเด็กปฐมวัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจในเด็กปฐมวัย และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจ โดยศึกษากับนักเรียนก่อนวัยเรียนเพศชายและหญิงในระดับอายุ 4 – 6 ปี ของโรงเรียนอนุบาลอุทิศศึกษา ที่มีปัญหาการคิดส่งผลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจ 3 ด้านคือ การหยุดการยับยั้งพฤติกรรม, การควบคุมอารมณ์ และการวางแผนจัดการ จำนวน 19 คน ผลวิจัยพบว่า 1.) ได้ชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจ จำนวน 12 แผนกิจกรรม ประกอบไปด้วยแผนกิจกรรมที่ 1 – 4 พัฒนาด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม, แผนกิจกรรมที่ 5 – 8 พัฒนาด้านการควบคุมอารมณ์ และแผนกิจกรรมที่ 9 – 12 พัฒนาด้านการวางแผนจัดการ โดยรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสม และค่าความสอดคล้อง (IOC) ของกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด 2.) ผลการทดลองเพื่อเปรียบเทียบตัวบ่งชี้ทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน มีระดับคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมจะต่ำกว่าหลังจัดกิจกรรม โดยจากการใช้แบบประเมินตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์ ผลประเมินอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการวางแผนจัดการ และตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรมตามลำดับ

คำสำคัญ: กิจกรรมละครสร้างสรรค์, ทักษะการคิด, พฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจ

Abstract

The objectives of this research were to create a series of creative drama activities to promote thinking skills that influenced abstinence behavior in early childhood and to compare the thinking skills that influenced abstinence behavior among 4-to-6-year-old primary school students at Uthit Suksa Kindergarten, with problems in thinking of three abstinence behavior

Received: 2020-11-09; Revised: 2020-12-30; Accepted: 2021-01-18

indicators: behavior inhibition, emotional control, and management planning. The sample consisted of a total of 19 primary school students. The results of the research were as follows: (1) the creation of a creative drama activity set to promote thinking skills influencing abstinence behavior in early childhood, with 12 activity plans. The first to the fourth activity plans were intended for developing behavior inhibition. The fifth to the eighth activity plans were used to develop emotional control. The ninth to the twelfth activity plans were for developing management planning. In addition, based on the Index of Item Objective Congruence (IOC) from experts, it can be concluded that the experts had the opinion that the form of creative drama activity was appropriate and consistent with the activity at the highest level; and (2) the results of the experiment to compare the indicators of thinking skills that influenced the abstinence behavior before and after organizing the creative drama activities included three indicators of creative drama activities. The average score before the event was lower than after the event. By using the evaluation of the indicators of development of emotional control, the results were at the highest level, followed by a management planning development indicator and a behavioral inhibition development indicator, respectively.

Keywords: Creative drama learning activities, Executive functions skill, Inhibitory control behavior.

บทนำ

จากสภาพพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการแสดงออกของเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน เป็นปัญหาอย่างยิ่งที่ควรจะต้องได้รับการแก้ไข และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่จะส่งผลต่อการใช้ชีวิตในอนาคต ปัญหาพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากขาดการยับยั้งชั่งใจของเด็ก ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อตอบสนองความรู้สึกที่ไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการ หรือการไม่พอใจของเด็ก และในขณะเดียวกันทักษะด้านต่าง ๆ ยังอยู่ในช่วงที่กำลังพัฒนา จึงเป็นช่วงที่เด็กจะเกิดความหงุดหงิดขัดใจในตัวเองได้บ่อยเมื่อไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการ และยังเป็นวัยที่ยังควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ไม่ดีนัก (ปราณี เมืองน้อย; และคณะ, 2560: 53) ทำให้เด็กกลุ่มนี้จะขาดการไตร่ตรอง เนื่องจากยังไม่สามารถควบคุมความรู้สึกของตัวเองได้ดี จึงไม่รู้จักรับการยับยั้งชั่งใจในการดำรงชีวิตที่จะนำพาตนเองออกจากการเล่นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เนื่องจากพฤติกรรมเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อตัวเด็กและส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลรอบข้าง อีกทั้งยังสามารถส่งผลกระทบในระยะยาวต่อพฤติกรรมในอนาคต ดังนั้นการใช้เครื่องมือพัฒนาทักษะการคิด (Executive Functions: EF) จะช่วยพัฒนากระบวนการทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับส่วนสมองส่วนหน้าซึ่งทำงานร่วมกับระบบประสาท มีหน้าที่ดูแลตรวจตราความคิด ความรู้สึก และการกระทำ เพื่อให้สามารถจัดลำดับความสำคัญในชีวิตและลงมือทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน รวมทั้งสามารถบริหารจัดการชีวิตเพื่อไปสู่เป้าหมายได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดให้กับเด็ก กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดโดยตรงก็คือ กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) จากงานวิจัยพบว่า การแสดงละครสมมติ (Complex Socio – Dramatic Play) มีผลต่อการพัฒนาการกำกับควบคุมตนเอง และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเด็กที่มีปัญหาขาดความยับยั้งชั่งใจ หรือเด็กที่กำกับควบคุมตนเองไม่ค่อยได้ (Gmitrova, & Gmitrova,

2003: 241-246) กิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมกระบวนการละคร โดยใช้รูปแบบการเล่นสมมติที่ได้ผ่านกระบวนการในการจัดเตรียมข้อมูลและการวางแผนกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัย ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เชื่อมโยงกับสิ่งที่นักเรียนรู้จักอยู่แล้วไปสู่การเรียนรู้ใหม่ ๆ ในการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์จึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะหลายด้านทำให้เด็กแสดงความคิดผ่านกิจกรรม สามารถแสดงออกอย่างอิสระเสรี และสร้างความร่วมมือกันในชั้นเรียน อีกทั้งยังทำให้ระบบความสัมพันธ์ของประสาทสัมผัสในการใช้ตา มือ และเท้า และประสาทการรับรู้ต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่องทักษะของกล้ามเนื้อเล็กและทักษะการคิด ที่สร้างความสำเร็จทางการเรียนของเด็กปฐมวัย พบว่า ทั้งทักษะของกล้ามเนื้อเล็กและทักษะการคิด ของเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จทางการเรียนของเด็กปฐมวัย (Cameron et al., 2012: 1229 – 1244 อ้างถึงใน ดุษฎี อุภากร และ อรปรียา ญาณะชัย, 2561: 1646) ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและนำไปสู่การสื่อสารทางพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจและการแสดงออกให้เหมาะสม อีกทั้งสามารถส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งเด็กในช่วงวัยนี้เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และเริ่มเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากสภาพสังคมแวดล้อม เมื่อเด็กสร้างทักษะคิดได้แล้วก็ทำให้เด็กสามารถยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองจัดการสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล สามารถลำดับความสำคัญได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจในเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย อายุ 4 – 6 ปี โรงเรียนอนุบาลอุทิศศึกษา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลอุทิศศึกษา จำนวน 63 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กก่อนวัยเรียนเพศชายและหญิงที่มีปัญหาในการคิดด้านพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจในระดับอายุ 4 – 6 ปี โรงเรียนอนุบาลอุทิศศึกษา โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงคือมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยต้องการ คือ นักเรียนระดับชั้นปฐมวัย อายุ 4 – 6 ปี และมีปัญหามาก ในระดับผลคะแนนเฉลี่ย T-Score ตั้งแต่ 60 คะแนนขึ้นไป จากการใช้แบบประเมินปัญหาพฤติกรรมด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กอายุ 2-6 ปี (แบบ MU.EF-102) จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ปัญหาด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม ตัวบ่งชี้ปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ และตัวบ่งชี้ปัญหาด้านการวางแผนจัดการ ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส) และมหาวิทยาลัยมหิดล (2557, น. 161-166) จำนวน 19 คน
3. ระยะเวลาในการทดลอง การศึกษาในครั้งนี้ ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ๆ ละ 3 วันๆ ละครั้งๆ ละ 50 นาที กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดลองทั้งสิ้น 12 ครั้ง

4. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ คือ ละครสร้างสรรค์ ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์
2. แบบประเมินปัญหาพฤติกรรมด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กอายุ 2-6 ปี (แบบ MU.EF-102) ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส) และมหาวิทยาลัยมหิดล (2557: 161-166)
3. แบบประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กอายุ 2-6 ปี (แบบ MU.EF-101) ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส) และมหาวิทยาลัยมหิดล (2557: 155-160) ในข้อ 1 – 10 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม, ข้อ 16 – 20 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์ และข้อ 27 – 32 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการวางแผนจัดการ

ผลการวิจัย

1. ผลจากการออกแบบสร้างชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจในเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจะจัดเตรียมกระบวนการในการวางแผนสร้างกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการทำกิจกรรม โดยผลหลังจากการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์นั้นไม่ได้ต้องการให้นักเรียนแสดงได้ หรือเกิดทักษะแสดงออกที่ดี แต่เป็นการสอดแทรกวิธีการในช่วยนักเรียนให้เห็นและรู้จักตัวเองมากขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ซึ่งในทุก ๆ ครั้งจะมีการสรุปและอภิปรายผลนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจที่ดีขึ้นในอนาคต โดยในกิจกรรมแบ่งออกเป็น 3 ด้านตัวบ่งชี้พฤติกรรม ได้แก่ ด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม ด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านการวางแผนจัดการ จำนวน 12 แผนกิจกรรม แบ่งออกเป็นด้าน ๆ ละ 4 แผนกิจกรรม โดยกิจกรรมครั้งที่ 1 – 4 เป้าหมายตัวบ่งชี้ด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม (Inhibit), กิจกรรมครั้งที่ 5 – 8 เป้าหมายตัวบ่งชี้ด้านการควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) และกิจกรรมครั้งที่ 9 – 12 เป้าหมายตัวบ่งชี้ด้านการวางแผนจัดการ (Plan/organize) ซึ่งในแต่ละแผนกิจกรรมประกอบด้วยเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรม โดยกิจกรรมแต่ละครั้งแบ่งออกเป็น 4 ช่วงได้แก่

ช่วงที่ 1 กิจกรรมจูงใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ก่อนเริ่มทำกิจกรรมต่อไปโดยจะแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5, การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์, การใช้จินตนาการ, การใช้ทำใบ้ และการพูดต้นสด

ช่วงที่ 2 กิจกรรมเตรียมทักษะละคร เป็นการเข้าสู่กิจกรรมโดยครูจะผู้กำหนดวางแผนไว้ว่าจะให้ผู้ร่วมกิจกรรมเตรียมตัวในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดจากการสร้างสถานการณ์ของครูไปสู่กระบวนการในทางปฏิบัติกิจกรรม

ช่วงที่ 3 กิจกรรมละคร เป็นกิจกรรมการแสดงละคร แบบพูดต้นสด เป็นกิจกรรมที่นักเรียนจะต้องได้ร่วมแสดงทุกคน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด ด้านการยับยั้งพฤติกรรม ด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านการวางแผนจัดการ โดยนักเรียนให้ใช้กระบวนการเรียนรู้สร้างเรื่องราวในการแสดงออกอย่างอิสระดำเนินการแสดงเองจนจบ

ช่วงที่ 4 กิจกรรมสรุป และอภิปรายผล เป็นขั้นที่ครูซักถามเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้แสดงไป โดยช่วยกันอภิปรายผลจากกิจกรรม เพื่อหาแนวทางหลังจากปฏิบัติกิจกรรมแล้วเกิดทักษะการคิด ด้านการยับยั้งพฤติกรรม ด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านการวางแผนจัดการ ของนักเรียนเพิ่มขึ้น

รูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดศักยภาพที่สมบูรณ์ มีความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้ในการแก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข โดยประทับประกอบในการปรับพฤติกรรมให้สามารถเอาตัวรอดจากสถานการณ์ยาก ๆ ได้ ส่งผลให้ประสบความสำเร็จทั้งในการเรียน การดูแลตนเอง การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ โดยใช้เวลาการทำกิจกรรมจำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ครั้งละ 50 นาที จากนั้นนำชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องและความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย (IOC) โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจในเด็กปฐมวัย รวมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มีทั้งหมด 12 แผนกิจกรรม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องและความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ที่ 0.67 – 1.00 สรุปได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่ารูปแบบของกิจกรรมละครสร้างสรรค์มีความเหมาะสมและสอดคล้องของกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.จากการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจในเด็กปฐมวัยเพื่อเปรียบเทียบตัวบ่งชี้ทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย อายุ 4 – 6 ปี โรงเรียนอนุบาลอุทิศศึกษา มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ปัญหาด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม ตัวบ่งชี้ปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ และตัวบ่งชี้ปัญหาด้านการวางแผนจัดการ สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

2.1 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม ผลการจัดกิจกรรม พบว่าก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 14.42 และหลังจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 35.32 ผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างพบว่าคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรมมีความแตกต่างกันโดยหลังกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างที่สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างที่ 20.89 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์ ผลการจัดกิจกรรม พบว่าก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 7.74 และหลังจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 18.11 โดยผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่าง พบว่าผลคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์ มีความแตกต่างกันโดยหลังกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างที่สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างที่ 10.37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการวางแผนจัดการ ผลการจัดกิจกรรม พบว่าก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 10.63 และหลังจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 21.26 โดยผลการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่าง พบว่าผลคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการวางแผนจัดการ มีความแตกต่างกัน โดยหลังกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างที่สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างที่ 10.63 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจในเด็กปฐมวัย ของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลอุทิศศึกษา สามารถอภิปรายผลในการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลจากการสร้างชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การยับยั้งชั่งใจในเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยจัดทำข้อมูลแผนกิจกรรมละครสร้างสรรค์และพัฒนาขึ้นมา เมื่อพิจารณา รูปแบบกิจกรรมกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในการส่งเสริมทักษะการคิดเป็นรายด้านโดยคะแนนสูงที่สุดสามารถ อธิบายโดยละเอียดได้ดังนี้

แผนกิจกรรมครั้งที่ 1 – 4 ด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม (Inhibit) พบว่านักเรียนสามารถ ตั้งใจทำกิจกรรมของตนเอง โดยไม่รบกวนผู้อื่น โดยในกิจกรรมผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนทุกคน เป็นอาสาสมัครผู้ช่วยครูดูแลเพื่อนในห้อง เมื่อเสร็จกิจกรรมให้นักเรียนเลือกเพื่อนที่นักเรียนเห็นว่าตั้งใจฟังครู และไม่รบกวนเพื่อนๆ ในขณะที่ครูกำลังสอน จะได้รับสติ๊กเกอร์ หลังทำกิจกรรมผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียน มีความสนใจ และกระตือรือร้นในการสังเกตเพื่อนๆ และพยายามควบคุมตนเอง ตั้งใจฟังครู ทำงานของตัวเอง เสร็จ และไม่ส่งเสียงรบกวนในขณะที่ครูกำลังสอน เพื่อที่จะได้เป็นคนดีที่เพื่อนเลือก และได้รับสติ๊กเกอร์ ซึ่ง สอดคล้องกับและงานวิจัยของ Kohls และ Peltzer (2009) ศึกษาผลกระทบที่แตกต่างกันของสังคมการให้ รางวัล กับสังคมการไม่ให้รางวัลต่อการยับยั้งการตอบสนองในเด็กและวัยรุ่น พบว่า การคิดเชิงบริหารด้านการ ยับยั้งพฤติกรรมสามารถฝึกให้ดีขึ้นได้ด้วยการให้แรงเสริมในระหว่างการทำ เช่น รางวัลหรือการชมเชยเมื่อเด็ก ทำสำเร็จซึ่งจะช่วยพัฒนาการคิดเชิงบริหารด้านการยับยั้งพฤติกรรมของเด็กให้ดีขึ้นได้

แผนกิจกรรมครั้งที่ 5 – 8 ด้านการควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) พบว่านักเรียนมี อารมณ์มั่นคง ไม่แปรปรวนง่าย โดยในกิจกรรมผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมโดยครูได้สร้างสถานการณ์จำลอง ขึ้นมาเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้จักการแก้ปัญหา และจัดการกับอารมณ์ของตนเองให้เหมาะสมไม่แสดงออกมาก จนเกินไป ซึ่งครูมีสถานการณ์ เช่น เมื่อนักเรียนแสดงละครเสร็จแล้วกำลังจะได้รับประทานเค้กแต่เค้กหล่นที่ พื้น, เมื่อนักเรียนกำลังจะไปทานของว่างแต่พบว่ามีสีน้ำเลอะที่พื้นห้องหลังจากที่นักเรียนทำอุปกรณ์ ประกอบการแสดงเสร็จ และเมื่อนักเรียนเก็บอุปกรณ์ประกอบการแสดงเสร็จแล้วครูถือโม้ระวังของเล่นจึง หล่นกระจายที่พื้นอีกครั้ง โดยครูสังเกตการณ์แก้ปัญหา และการใช้อารมณ์ของนักเรียนว่าสามารถอดทนหรือ อดกลั้นต่อความผิดหวังและภาวะคับข้องใจทางอารมณ์ได้หรือไม่ หลังจากนั้นครูเสนอแนวทางแก้ไขในการ ประนีประนอมนิยัยและเจตคติให้เข้ากับสถานการณ์ที่ยุ่งยากที่นักเรียนพบเจอ หลังทำกิจกรรมผลการ วิเคราะห์พบว่านักเรียนมีอาการตกใจเล็กน้อย แต่ไม่มีนักเรียนคนไหนแสดงอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจ นักเรียน ทุกคนพยายามหาวิธีและช่วยเหลือครูจนสำเร็จ ซึ่งนักเรียนเรียนรู้วิธีการจัดการอารมณ์ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิด สุภาภรณ์ บัณฑิตย์ (2556: 63) กล่าวว่า การรับรู้ในการเรียนรู้การแก้ปัญหา การที่บุคคลจะแก้ปัญหา อะไรได้นั้น จะต้องมีการจัดระบบแบบแผนการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมหรือปัญหานั้นๆ ภาวการณ์รับรู้จะเข้า มามีอิทธิพลต่อการจัดระบบแบบแผนของการคิดแก้ปัญหา

แผนกิจกรรมครั้งที่ 9 – 12 ด้านการวางแผนจัดการ (Plan/organize) พบว่านักเรียนสามารถ เก็บของเล่นเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ ไม่ทิ้งเกลื่อนกลาด โดยในกิจกรรมผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนรู้สึกลัวว่า เมื่อแสดงละครเสร็จแล้วในการช่วยครูเก็บอุปกรณ์ประกอบการแสดงต่างๆ ไม่ใช้งาน เช่นเดียวกับการเก็บของ เล่นเมื่อเล่นเสร็จนั้นไม่ใช้งาน โดยสร้างกิจกรรมให้นักเรียนรู้สึกลัวว่าการเก็บของเมื่อตนเองใช้เสร็จเรียบร้อยแล้ว เป็นหนึ่งเกมส์ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม ครูจับเวลา 3 นาที กลุ่มไหนเก็บของเล่นเสร็จเรียบร้อย ก่อนจะได้เลือกรางวัลจากครูก่อน หลังทำกิจกรรมผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนมีรู้สึกลัวว่าการเก็บของเล่นเป็น เรื่องสนุก หลังเสร็จกิจกรรมนักเรียนจะรีบเก็บอุปกรณ์ให้ครูทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะช่วยกันเก็บของ เล่นโดยที่ครูไม่ต้องบอก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เชสซ์ (Chase, 2015 อ้างถึงใน สุภาวดี หาญเมธี, 2558: 80) อธิบายว่าในการสร้างประสบการณ์พัฒนาการคิดเชิงบริหารด้วยการฝึกวิเคราะห์วางแผน โดยใช้เกมการศึกษา

พัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารเกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่โดดเด่น และต้องอาศัยทักษะด้านอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น ทักษะในการวางแผนการกระทำต่อสิ่งยั่วยุ และต้องมีทักษะในการคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อการแก้ไขปัญหา

2. ผลวิจัยค่าคะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความแตกต่างก่อนการจัดกิจกรรมต่ำกว่าหลังจัดกิจกรรม โดยตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างที่ 20.89 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์หลังกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างที่ 10.37 และตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการวางแผนจัดการหลังกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างกันสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างที่ 10.63 เนื่องจากนักเรียนมีความกระตือรือร้นในช่วงกิจกรรมหลัง มากกว่าช่วงเริ่มต้นกิจกรรม เพราะในช่วงกิจกรรมหลังจะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนออกมาแสดงละคร และทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ ซึ่งสอดคล้องกับ พนมมาน เทียนมนัส (2539) ที่ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นบทบาทการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ พบว่า การเล่นบทบาทการแสดงละครสร้างสรรค์ สามารถส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองได้สูงกว่า ทั้งนี้จะเป็นเพราะการแสดงละครสร้างสรรค์นั้นเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม แสดงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของเด็กออกมาได้อย่างชัดเจนมีความสุขสนุกสนานเข้าใจเด็กกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมซึ่งในสัปดาห์แรกที่เริ่มการทดลองเมื่อเด็กฟังนิทานจบให้เด็กแสดงละครสร้างสรรค์เด็กจะลังเลและแสดงออกได้ไม่เต็มที่ แต่พอประมาณ 4 สัปดาห์ผ่านไปเด็กมีความคล่องตัวและแสดงความรู้สึกของตัวเองละครนั้น ๆ ออกมาโดยใช้ประสบการณ์ของเด็กเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลวิจัยพบว่าทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย อายุ 4 – 6 ปี โรงเรียนอนุบาลอุทิศศึกษา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์มีความแตกต่างกัน ดังนั้นบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในการจัดกิจกรรมชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์บุคลากรหรือครูผู้สอนควรควรมีเทคนิคในการจัดการได้หลากหลายวิธี คอยแก้ปัญหา เฉพาะหน้าและคอยกระตุ้นให้เกิดเกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดจินตนาการและสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างสมบูรณ์ถูกต้อง และส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้บุคลากรหรือครูผู้สอนควรเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ตามวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และมีการวัดและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

1.2 จากผลวิจัยพบว่าการสร้างชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจในเด็กปฐมวัยมีผลประเมินอยู่ในระดับสูง ดังนั้นบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การสร้างชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยได้ในหลากหลายมิติทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญา ตลอดจนยังเป็นการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสทางความคิดจินตนาการผ่านการแสดงออกทางภาษาและการเคลื่อนไหวร่างกาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบทักษะการคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยับยั้งชั่งใจของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลอุทิศศึกษา โดยทำการเปรียบเทียบชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในแต่ละชุดว่านักเรียนระดับชั้นปฐมวัยจะมีทักษะการคิดที่แตกต่างกันออกไปในลักษณะใด เพื่อผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.2 งานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลอุทิศศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นอย่างไรเพื่อผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาชุดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ส่งเสริมทักษะการคิดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ดุขฎิ อุกการ, และ อรปริยา ญาณะชัย. (2561). การเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรเลือกใช้หลักการใด: “การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน” หรือ “การคิดเชิงบริหาร”. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(1): 209-215.
- ปราณี เมืองน้อย, พัญญ์ โรจน์มงามงคล, อิสราภา ชื่นสุวรรณ, สุชาติพิทย์ เอ็มเปรมศิลป์, และ วินัดดา ปิยะ. (2560). คู่มือสำหรับพ่อแม่เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก ตอนวัยอนุบาล 3-6 ปี. กรุงเทพฯ: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.
- พนมมาน เทียนมนัส. (2539). ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาภรณ์ บัณฑิตย์. (2556). เอกสารชุดวิชา ECED211: จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย. พิษณุโลก: สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2558). EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติดคู่มือสำหรับครูอนุบาล. กรุงเทพฯ: มติชน.
- Gmitrova, V., & Juraj, G. (2003). The Impact of Teacher-Directed and Child-Directed Pretend Play on Cognitive Competence in Kindergarten Children. Early Childhood Education Journal, 30(4): 241-246.
- Kohls, G., Peltzer, J., Herpertz-Dahlmann, B., & Konrad, K. (2009). Differential effects of social and non-social reward on response inhibition in children and adolescents. Dev Sci, 12(4): 614-625.